

World
Wetlands Day

2 February 2025

Protecting wetlands
for our common future

„Ochrona terenów podmokłych dla naszej wspólnej przyszłości”

To temat przewodni tegorocznej edycji Światowego Dnia Terenów Podmokłych, który przypomina nam, że tereny podmokłe są nie tylko kluczowe dla bioróżnorodności. Tereny podmokłe odgrywają ważną rolę w naszych społecznościach, przemyśle i dziedzictwie kulturowym. Ponad 30% światowych terenów podmokłych zostało bezpowrotnie zniszczonych przez działalność człowieka w ciągu ostatnich 50 lat.

Tereny podmokłe są niezbędne dla ludzi i zwierząt, zapewniając czystą wodę i pożywienie.

Światowy Dzień Terenów Podmokłych 2025 ma szczególne znaczenie, ponieważ w tym roku odbędzie się 15 Spotkanie Konferencji Stron Konwencji o Terenach Podmokłych (COP15). Konferencja odbędzie się w dniach od 23 do 31 lipca 2025 r. w Victoria Falls (Zimbabwe). Co trzy lata przedstawiciele rządów każdej ze Stron Konwencji spotykają się, aby omówić kluczowe tematy dotyczące ochrony i zrównoważonego użytkowania terenów podmokłych oraz uzgodnić program prac na kolejne trzy lata.

[Oto lista Stron i data ich wejścia do Konwencji Ramsarskiej.](#)

Tereny podmokłe są definiowane jako ekosystemy słodkowodne, przybrzeżne i morskie, obejmujące wszystkie jeziora i rzeki, bagna, mokradła, torfowiska, estuaria, delty, równiny pływowe, namorzyny, rafy koralowe i podziemne warstwy wodonośne. Obszary te są krytyczne dla ludzi i przyrody zarówno ze względu na ich wartość wewnętrzną, jak i korzyści i usługi, które przyczyniają się do dobrobytu człowieka i zrównoważonego rozwoju. Pomimo krytycznej roli terenów podmokłych, należą one do ekosystemów o najwyższym wskaźniku spadku, utraty i degradacji. Tereny podmokłe znikają trzy razy szybciej niż lasy.

Zgromadzenie Ogólne ONZ (ZO ONZ) ustanowiło 2 lutego Światowym Dniem Terenów Podmokłych. Dzień ten ma na celu podniesienie globalnej świadomości na temat kluczowej roli terenów podmokłych dla ludzi i planety. Dzień ten upamiętnia również datę przyjęcia Konwencji o Terenach Podmokłych 2 lutego 1971 r. w irańskim mieście Ramsar nad brzegiem Morza Kaspijskiego.

Dlaczego tereny podmokłe są tak ważne?

Poprawiają jakość wody

Mokradła poprawiają jakość wody. W miarę jak woda wpływa do mokradła, szybkość przepływu spada, co pozwala cząsteczkom osiadać. Liczne powierzchnie roślin działają jak filtry, pochłaniając ciała stałe i dodając tlen do wody. Rosnące rośliny usuwają składniki odżywcze i pełnią rolę oczyszczającą, chroniąc środowiska położone niżej.

World
Wetlands Day

2 February 2025

Protecting wetlands
for our common future

Kontrolują powodzie

Mokradła mogą również zmniejszać skutki powodzi, ponieważ mogą pochłaniać ulewne deszcze i stopniowo uwalniać wodę. Przepływy wody w dół rzeki i poziom wód gruntowych są również utrzymywane w okresach niskich opadów. Mokradła pomagają stabilizować linie brzegowe i brzegi rzek.

Są siedliskiem dzikich zwierząt

Wiele roślin mokradłowych ma specyficzne potrzeby środowiskowe i jest niezwykle podatnych na zmiany. Niektóre z naszych zagrożonych gatunków roślin są całkowicie zależne od mokradeł. Mokradła są siedliskiem dużych skupisk ptaków i znacznie większej liczby gatunków niż porównywalny obszar leśny. Ryby również potrzebują terenów podmokłych. Osiem z 27 gatunków ryb w Nowej Zelandii występuje na terenach podmokłych.

Mokradła w Polsce

W Polsce Mokradła to ekosystemy kluczowe dla ochrony 40% gatunków roślin i zwierząt. To miejsce życia wielu rzadkich i zagrożonych torfowców i rośniczek, a także ptaków, choćby takich jak wodniczka czy dubelt. Według szacunków naukowców ponad połowa gatunków i siedlisk przyrodniczych, które wymagają ochrony, to właśnie obszary wodno-błotne. Torfowiska i mokradła to również „naturalne gąbki”, które przede wszystkim za sprawą mchów, potrafią magazynować duże ilości wody, jaka pojawia się podczas wiosennych roztopów i w czasie obfitych opadów. Tereny podmokłe z jednej strony zmniejszają więc ryzyko podtopień, a z drugiej – stają się naturalnym magazynem wodnym, kiedy nadchodzi susza.

Od 1900 r. na świecie zniknęło blisko 2/3 terenów wodno-błotnych, z czego najwięcej w Europie. Wpłynęło to lokalnie na mikroklimat, zwiększyło podatność na zanieczyszczenie środowiska i nasiliło skutki suszy. Sytuacja zaniepokoiła naukowców i społeczność międzynarodową. Aby przeciwdziałać zanikaniu mokradeł uchwalono Konwencję Ramsarską, z 2 lutego 1971 roku, do której przystąpiło 171 państw, w tym Polska. Konwencja zobowiązuje do ochrony i zrównoważonego użytkowania cennych obszarów wodno-błotnych. W Polsce tereny podmokłe zajmują niemal 14% obszaru kraju, według danych Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych, to ok. 4,4 mln ha. Szacuje się, że we wszystkich torfowiskach zmagazynowanych jest łącznie 35 mld m³ wody, czyli blisko dwa razy więcej niż we wszystkich polskich jeziorach!

Dziś, dzięki rosnącej świadomości społecznej, coraz częściej dostrzegamy, że mokradła służą ludziom i zwierzętom. Zwiększają bioróżnorodność, pochłaniają zanieczyszczenia, zmniejszają ryzyko zjawisk ekstremalnych, spowodowanych zmianami klimatu. Z kolei zaniedbane, zarastające lub nadmiernie osuszane, mogą uwalniać duże ilości dwutlenku węgla i metanu. Dlatego tak ważne jest właściwe gospodarowanie oraz aktywna ochrona tych cennych ekosystemów.

World
Wetlands Day

2 February 2025

Protecting wetlands
for our common future

Działania są realizowane m.in. w ramach ochrony obszarów Natura 2000, wspieranych przez inne programy, do których należy Program LIFE.

Największe mokradła na świecie

Najbardziej rozległe mokradła można spotkać w kilku strefach klimatycznych: na Syberii, w Kanadzie i na Alasce. Dlaczego akurat tutaj? Ponieważ są to miejsca wiecznej zmarzliny (tajga i tundra). Ogromne mokradła występują też w strefie równikowej Indonezji, Afryki i Ameryki Południowej – to właśnie tu mieści się największy obszar bagienny, Pantanal (Brazylia, Paragwaj, Boliwia).

Bagna Pantanal obejmują 150-200 tys. km². W sumie basen transgraniczny zajmuje powierzchnię 624 tys. km². Żyje tu co najmniej 4700 gatunków, w tym roślin i kręgowców. 3500 gatunków roślin (drzewa i roślinność wodna i lądowa), 325 ryb, 53 płazów, 98 gadów, 656 ptaków i 159 ssaków.

Chociaż tereny podmokłe pełnią kluczowe funkcje w ekosystemie, to zarówno w Polsce jak i na świecie mierzymy się z zanikiem tych obszarów. Aż 400 tys. ha torfowisk w Polsce zostało osuszonych i wycofanych z użytkowania. Torfowiska zanikają także poprzez pozyskiwanie torfu, sprzedawanego jako kompost. Obszary podmokłe mierzą się z eutrofizacją, czyli przeżyźnieniem wody spowodowanym wpływem związków obecnych w nawozach rolniczych.

O znaczeniu terenów podmokłych warto pamiętać nie tylko podczas Światowego Dnia Mokradeł, który jest obchodzony 2 lutego.

W tym roku obchodzimy 54 rocznicę podpisania Konwencji o obszarach wodno-błotnych. (Do tej pory podpisało ją 171 krajów, a początkowymi sygnatariuszami w 1971 r. było 18 państw). Natomiast Światowy Dzień Mokradeł organizowany jest w ok. 100 krajach na świecie. Celem obchodów jest podnoszenie świadomości społecznej w zakresie roli ekologicznej i gospodarczej obszarów podmokłych.

W Polsce, jak wynika z danych Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych, mokradła występują na powierzchni ok. 4,4 mln ha, co stanowi niemal 14 proc. kraju. Z tego 4 proc. zajmują torfowiska o powierzchni większej niż 1 ha. We wszystkich torfowiskach zmagazynowanych jest 35 mld m³ wody, czyli dwukrotnie więcej niż we wszystkich polskich jeziorach.